

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001377

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козоріз Олександр Євгенійович

2. Oleksandr Y. Kozoriz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0391-6044

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 073

Назва наукової спеціальності: Менеджмент

Галузь / галузі знань: управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Менеджмент

Дата захисту: 15-06-2026

Спеціальність за освітою: Менеджмент

Місце роботи здобувача: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13469

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 71.37.75, 06.77, 06.81

Тема дисертації:

1. Управління інклюзивним розвитком туристичних підприємств
2. Management of Inclusive Development of Tourism Enterprises

Реферат/анотація:

1. Актуальність теми зумовлена посиленням глобальних тенденцій до соціалізації економічного розвитку, поширенням принципів доступності, безбар'єрності та соціальної відповідальності бізнесу, а також зростанням вимог до управління секторами економіки в умовах структурних соціально-економічних трансформацій. У цих умовах туризм розглядається не лише як сфера обслуговування, а і як важливий інструмент розширення зайнятості, розвитку територій, соціальної інтеграції та формування соціально відповідального підприємництва. Інклюзивний розвиток у туризмі забезпечує залучення до економічної активності різних соціальних груп, зокрема осіб з інвалідністю та інших категорій населення, сприяє розширенню доступу до туристичних послуг, підвищенню адаптивності бізнес-моделей туристичних підприємств і посиленню їх конкурентоспроможності. Попри зростання уваги до інклюзії у світовій практиці, досі бракує системних підходів до управління інклюзивним розвитком туристичних підприємств, зокрема дієвого інструментарію моніторингу, оцінювання результативності та організаційно-економічного забезпечення відповідних змін. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретичних та методичних

засад, а також практичних рекомендацій щодо управління інклюзивним розвитком в туризмі. У дисертаційній роботі узагальнено наукові підходи до трактування інклюзії та інклюзивного розвитку, розкрито еволюцію відповідних концепцій – від правозахисної до соціально-економічної парадигми, уточнено сутність інклюзивного розвитку як об'єкта управління в туризмі та обґрунтовано його місце у системі сучасного менеджменту туристичних підприємств. Визначено функції, принципи та механізми управління інклюзивним розвитком, а також доведено його значення як чинника підвищення соціальної відповідальності, стійкості та конкурентоспроможності туристичного бізнесу. Досліджено вплив трансформацій ринку туристичних послуг у 2018–2024 рр. на формування структурних засад управління інклюзивним розвитком. Встановлено, що циклічність розвитку ринку зумовила зміщення управлінських акцентів у бік безпечності, персоналізації, сервісної гнучкості та розширення спектра доступних туристичних продуктів. Обґрунтовано доцільність розвитку медичного, оздоровчого та велнес-туризму як сегментів, найбільш адаптованих до інтеграції принципів доступності та орієнтації на різні категорії споживачів. Виявлено нерівномірність упровадження безбар'єрних рішень, цифрової доступності та інклюзивних сервісних практик, що формує асиметричну модель інклюзивної модернізації туристичної сфери. Окрему увагу приділено інформаційно-аналітичному забезпеченню управління інклюзивним розвитком. Обґрунтовано, що впровадженню системних інклюзивних змін має передувати аналіз вихідного стану середовища, а базовим інструментом такого аналізу є статистичний облік. На основі узагальнення досвіду країн Європейського Союзу, зокрема країн-лідерів за Індексом інклюзивного розвитку, встановлено, що офіційні органи статистики акумулюють ширший обсяг даних щодо інклюзії, ніж в Україні, однак навіть у європейській практиці ці дані не є повністю вичерпними. Водночас виявлено, що українська система статистичного відображення інклюзивних параметрів залишається фрагментарною, неструктурованою та міжвідомчо розпорошеною, що ускладнює ухвалення обґрунтованих управлінських рішень у сфері туризму. У дисертаційній роботі розроблено підхід до моніторингу параметрів інклюзивного розвитку туристичних підприємств та сформовано методичні засади оцінювання результативності управління ним. Запропоновано систему параметрів і показників, яка дає змогу комплексно оцінювати стан інклюзивного розвитку туристичних підприємств з урахуванням доступності, кадрової політики, сервісної адаптивності, інформаційної відкритості, потенціалу розвитку та інших характеристик. З метою практичного забезпечення процесу управління інклюзивним розвитком розроблено інструментальні засоби його впровадження, зокрема «Положення про інклюзивний розвиток підприємства», «Профіль інклюзивності підприємства» та «Стандарт обслуговування інклюзивних туристів», використання яких сприяє інституціоналізації інклюзивних підходів у діяльності туристичних підприємств, уніфікації внутрішніх управлінських процедур і підвищенню якості туристичного обслуговування різних категорій споживачів. В роботі обґрунтовано організаційно-економічний механізм управління інклюзивним розвитком туристичних підприємств, визначено стратегічні напрями його реалізації, а також запропоновано практичні рекомендації щодо імплементації відповідних управлінських моделей. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання розроблених методичних положень, системи моніторингу та прикладних управлінських інструментів у діяльності туристичних підприємств, органів державного управління та інших стейкхолдерів для формування інклюзивно-орієнтованих стратегій розвитку, підвищення обґрунтованості управлінських рішень і посилення соціально-економічної ефективності туристичної сфери.

2. The relevance of the topic is determined by the intensification of global trends toward the socialization of economic development, the spread of accessibility, barrier-free environment, and corporate social responsibility principles, as well as the growing requirements for managing economic sectors under structural socio-economic transformations. In these conditions, tourism is viewed not only as a service sector but also as an instrument of employment, regional development, social integration, and socially responsible entrepreneurship. Inclusive development in tourism involves various social groups in economic activity, expands access to tourism services, increases the adaptability of tourism enterprises' business models, and strengthens their competitiveness. At the same time, there is still a lack of systematic approaches to managing the inclusive development of tourism enterprises, particularly tools for monitoring, performance evaluation, and organizational and economic support of

relevant changes. The purpose of the dissertation is to develop theoretical and methodological foundations and practical recommendations for managing inclusive development in tourism. The dissertation summarizes scientific approaches to the interpretation of inclusion and inclusive development, reveals the evolution of these concepts from a rights-based to a socio-economic paradigm, clarifies the essence of inclusive development as an object of management in tourism, and substantiates its place in the modern management system of tourism enterprises. The functions, principles, and mechanisms of inclusive development management are defined, and its importance as a factor in enhancing social responsibility, sustainability, and competitiveness of tourism business is substantiated. The impact of transformations in the tourism services market in 2018–2024 on the formation of structural foundations for managing inclusive development is studied. It is established that the cyclical nature of market development shifted management priorities toward safety, personalization, service flexibility, and the expansion of accessible tourism products. The expediency of developing medical, health, and wellness tourism as segments adapted to the integration of accessibility principles and orientation toward different consumer groups is substantiated. The uneven implementation of barrier-free solutions, digital accessibility, and inclusive service practices is identified, forming an asymmetric model of inclusive modernization in tourism. Special attention is paid to the information and analytical support of inclusive development management. It is substantiated that systemic inclusive changes should be preceded by an analysis of the initial state of the environment, with statistical accounting as the basic tool. Based on the experience of EU countries, particularly those leading in the Inclusive Development Index, it is established that official statistical bodies accumulate a broader range of inclusion-related data than in Ukraine; however, even in European practice, these data are not fully comprehensive. At the same time, the Ukrainian system of statistical representation of inclusive parameters remains fragmented, unstructured, and dispersed across institutions, which complicates informed decision-making in tourism. The dissertation develops an approach to monitoring the parameters of inclusive development of tourism enterprises and forms methodological foundations for evaluating the effectiveness of its management. A system of parameters and indicators is proposed, enabling a comprehensive assessment of inclusive development in tourism enterprises, taking into account accessibility, personnel policy, service adaptability, information openness, development potential, and other characteristics. To ensure practical implementation, applied tools are developed, including the “Regulation on Inclusive Development of the Enterprise,” the “Enterprise Inclusivity Profile,” and the “Standard for Serving Inclusive Tourists.” Their use contributes to the institutionalization of inclusive approaches in tourism enterprises, unification of internal management procedures, and improvement of tourism service quality for different categories of consumers. An organizational and economic mechanism for managing the inclusive development of tourism enterprises is substantiated, strategic directions for its implementation are defined in the work, and practical recommendations for introducing relevant management models are proposed. The practical significance of the results lies in the possibility of using the developed methodological provisions, monitoring system, and applied management tools in tourism enterprises, public administration bodies, and other stakeholders to form inclusion-oriented development strategies, improve managerial decisions, and strengthen the socio-economic efficiency of the tourism sector.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Козоріз О. Моделі інклюзивного розвитку та їх адаптація в туризмі. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2023. Вип. 2 (90). С.76–90. DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-2.90.06>
- Tkachenko, T. & Kozoriz, O. (2023). Statistical assessment of inclusion in the sphere of tourism: experience of EU Countries. Development of management and entrepreneurship methods on transport, 4 (85). P. 166–176. URL: <https://www.daemmt.odessa.ua/index.php/daemmt/article/view/498/436> doi: 10.31375/2226-1915-2023-4-166-176
- Козоріз О.Є. Інклюзивне інституційне середовище в туризмі. Інфраструктура ринку. 2024. Вип. 76. С.177–182. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct76-30>
- Козоріз О. Є. Роль управління цифровою доступністю у формуванні інклюзивного середовища в туризмі. Науковий журнал «Бізнес-навігатор». 2025. Вип. 3(80). С. 504–510. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.80-85>
- Козоріз О.Є. Управління ресурсним потенціалом інклюзивного розвитку туристичних підприємств. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). 2025. №4(57). С.30-40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-57-4>
- Козоріз О.Є. Мотиваційні чинники імплементації інклюзивного розвитку на підприємствах в туризмі. Сталій розвиток економіки. 2025. Вип. 6(57). С. 873–879. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-120>
- Козоріз О.Є. Репутаційний вплив впровадження принципів інклюзивного розвитку в діяльності туристичних підприємств. Актуальні питання економічних наук. 2025. Вип. 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18156571>
- Gerasymenko A., Tkachenko T., Hladkyi O., Bilyk V., Kozoriz O. (2025). Inclusive models of digital transformation of the tourism system. International Journal of Hospitality and Tourism Systems, 18(4), 72–81. URL: <http://www.publishingindia.com/ijhts/24/inclusive-models-of-digital-transformation-of-the-tourism-system/32265/98370/>
- Козоріз О. Є. Інклюзивний розвиток як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства. Сучасний стан та основні пріоритети розвитку економіки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 23 грудня 2022 р). Одеса : Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2022. С. 29 – 32. URL: <https://lnk.ua/1V9knDO4g>
- Козоріз О. Інклюзивний розвиток як інструмент повоєнного відновлення туристичної індустрії України. Туризм в Україні: виклики та відновлення : зб. матеріалів Міжнародного туристичного форуму. м. Київ, 21–22 берез. 2023 р. Київ, 2023. С. 120–123. URL: <https://lnk.ua/yZRdPGkgW>
- Козоріз О. Формування моделі інклюзивного розвитку туризму в рамках повоєнного відновлення галузі. Туризм XXI століття: глобальні виклики та цивілізаційні цінності : тези доп. III Міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 23 трав. 2023 р. Київ, 2023. С. 116–119. URL: <https://lnk.ua/b4A3rZ1VQ>
- Козоріз О. Інклюзивний розвиток підприємств сфери туризму в контексті процесів гуманізації управління. Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф., м.Запоріжжя, 10 лист. 2023 р. Запоріжжя, 2023. С. 301–303. URL: <https://lnk.ua/xNKQrdpe8>
- Т.І. Ткаченко, О.Є. Козоріз. Інклюзивний розвиток і зайнятість в туризмі: наслідки війни в Україні. Географія та туризм. Матер. VII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, м.Харків, 28 лют. 2024 р. Харків, 2024. С.456–462. URL: <https://lnk.ua/aVp9xAgND>
- Козоріз О.Є. Інклюзивна інноваційна діяльність у контексті повоєнного відновлення України. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матеріали XV Міжнародного бізнес-форуму, м.Київ, 21 берез. 2024 р. Київ, 2024. С. 40–43. URL: <https://lnk.ua/AVMmKkdVo>
- Козоріз О.Є. Інклюзивний туристичний продукт як складова інклюзивної політики України. Економіка країни в умовах глобальних викликів: наукові підходи та практика реалізації : матер. всеукр. наук.-практ.

конф., м.Одеса, 6 верес. 2024 р. Одеса, 2024. С. 91–94. URL: <https://lnk.ua/xVm8oA7ev>

- Козоріз О.Є. Інклюзивний розвиток як інструмент репутаційного менеджменту туристичної дестинації. Стратегічні перспективи туристичної та готельно–ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку : матер. всеукр. наук.–практ. конф., м.Умань, 31 жовт. 2024 р. Умань, 2024. С. 416–418. URL: <https://lnk.ua/9erXE7WNp>
- Козоріз О.Є. Перспективи інклюзивно–реабілітаційного туризму в Україні у повоєнний період. Природні та лікувальні активи, реабілітація та курорти : матеріали міжнар. наук.–практ. конф., м. Одеса, 14 лист. 2024 р. Одеса, 2024. С. 142–143. URL: <https://lnk.ua/k4kj87zNL>
- Козоріз О.Є. Цифрова доступність як інструмент інклюзивного розвитку в туризмі. Індустрія гостинності: стан, тенденції розвитку та перспективи галузі в умовах євроінтеграційних та військових викликів : матер. міжнар. наук.–практ. форуму, м. Львів, 23–24 квітн. 2025 р. Львів, 2025. С. 52–58. URL: <https://lnk.ua/ANDZpylex>
- Ткаченко Т.І., Козоріз О.Є. Ресурсний потенціал інклюзивного розвитку туризму в Україні в умовах кризи. Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери гостинності, туризму та рекреації : матер. всеукр. наук.–практ. конф., м.Запоріжжя, 23 жовт. 2025 р. Запоріжжя, 2025. С. 161–165. URL: <https://zp.edu.ua/conference-2025-4-3/>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U104022; 0121U111296; 0124U004252; 0123U101917; 0123U104663

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Тетяна Іванівна

2. Tetiana I. Tkachenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.06.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4179-5869

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жуковська Аліна Юріївна

2. Alina Y. Zhukovska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0891-1952

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скрильник Андрій Сергійович

2. Andrii S. Skrylnyk

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9622-4217

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кравцов Сергій Станіславович

2. Serhii S. Kravtsov

Кваліфікація: к. держ.упр., доц., 25.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2016-1974

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дупляк Тетяна Петрівна

2. Tetiana P. Dupliak

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5187-8903

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ліпін Микола Вікторович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ліпін Микола Вікторович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Козоріз Олександр Євгенійович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна